

ХРОНІКА

Григорій Щербій

ІНСТИТУТ МФЕ ім. М. Т. РИЛЬСЬКОГО у 1998 році

Реформування суспільно-політичних та соціально-економічних відносин в Україні суттєво вплинуло на стан розвитку культури та науки, що її вивчає. У цій складній ситуації колектив науковців Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України спрямовував зусилля на розробку наукових проблем, безпосередньо пов'язаних з актуальними проблемами сучасності. Вчені, зокрема, вбачали своє завдання у пошуку найоптимальніших принципів і методів досліджень, вирішенні низки проблем, покликаних сприяти утвердженню України в статусі рівноправного партнера загальноєвропейської спільноти.

Складні процеси трансформування суспільства спричинили активізацію історичної пам'яті народу, зростання його національної самосвідомості, посилення інтересу до культурної спадщини. За цих умов народознавчі, мистецтвознавчі, культурологічні дослідження привертають пильну увагу громадськості. Вчені Інституту усвідомлюють необхідність розгортання наукових пошуків як свій реальний внесок у процеси державотворення.

Протягом 1998 року в Інституті продовжували роботу 9 відділів, наукова рада з проблеми "Художня та традиційно-побутова культура", науковий архів та бібліотека, господарсько-допоміжні підрозділи; на базі Інституту діяла міжнародна організація — Українська асоціація етнологів; видавався журнал "Народна творчість та етнографія" й народознавча газета "Жива вода".

Мистецтвознавці, фольклористи, етнологи, культурологи Інституту займають провідні позиції в дослідженні історії та теорії традиційно-побутової культури, народного та

професійного мистецтва українців в Україні та за її межами, культури та мистецтва національних меншин нашої країни, деяких народів Європи та Америки. Окрім іншого, цьому сприяла участь у роботі XII Міжнародного з'їзду славістів, підготовка та проведення міжнародних наукових конференцій "Український килим, генеза, іконографія, стилістика" та "Проблеми досліджень усної історії східноєвропейських сіл 1920—1940-х років".

Науковим колективом Інституту виконано ряд вагомих досліджень, актуальність яких зумовлена запитом сучасного суспільства. Зокрема, завершено роботу над плановою темою "Національне відродження і етнографічна спадщина" (керівник Пономарьов А. П.), у рамках якої підготовлені дослідження "Етнографічна енциклопедія України" (Пономарьов А. П., Артюх Л. Ф., Горленко В. Ф., Косміна Т. В., Ніколаєва Т. О., Щербій Г. С., Стаценко Н. С., Орловська О. М., Сиротків В. М.) та "Історія української етнографії" у 3-х томах (Горленко В. Ф., Скрипник Г. А., Стаценко Н. С.), опубліковано низку статей, виголошено ряд доповідей на наукових зібраннях.

Відповідно до планів здійснено проведення всіх планових етапів та робіт з тем, які завершуються в наступних роках:

- "Джерелознавча база українського музикознавства" (керівник Костюк О. Г.);
- "Українське кіномистецтво в контексті світової культури" (керівник Безклубенко С. Д.);
- "Український театр: історія і сучасність" (керівник Станішевський Ю. О.);
- "З історії та теорії фольклору" (керівник Пазяк М. М.);

– “Актуальні проблеми історії українського мистецтва” (керівник Фоменко В. М.);

– “Художня культура зарубіжних країн кінця ХХ століття” (керівник Федорук О. К.);

– “Порівняльно-історичний аналіз української художньої культури в контексті міжнародних взаємин” (керівник Юдкін І. М.);

– “Екологія національної культури” (керівник Скрипник Г. А.);

– “Регіональний тип етнокультури Півдня України” (керівник Чумаченко Г. А.);

“Етнокультурне дослідження українців та національних меншин Поділля” (керівник Слободянюк П. Я.).

Ряд важливих наукових розробок виконуються в координації з установами НАН України та вузами країни. Так, разом з Інститутами Відділення ЛММ НАН України ведеться робота по створенню академічної “Історії української культури” у 5-ти томах. Координація з Національною музичною академією України, Львівським вищим музичним інститутом ім. М. В. Лисенка, Київським університетом культури і мистецтва та Спілкою композиторів України спрямована на підготовку “Української музичної енциклопедії”. Робота над 5-ти томною “Українською архітектурною енциклопедією” та монографічним дослідженням “Історія української архітектури” здійснюється в координації з Українською академією архітектури.

Низка робіт народознавчої тематики виконується у співпраці з ученими Інституту народознавства НАН України та Інституту українознавства НАН України. Подібна співпраця підвищує науковий потенціал діяльних Інститутів, забезпечує виконання важливих та актуальних завдань українського мистецтвознавства та народознавства.

Загалом науково-організаційна діяльність Інституту МФЕ спрямовувалась на координування науково-дослідної роботи 22 вузів та 6 науково-дослідних закладів України. Вона охоплювала всі галузі наук, представлених в Інституті, а також краєзнавство, народознавство та етнологію.

Ряд наукових проектів виконувався спільно з профільними науково-дослідними інститутами Росії, Білорусі, Польщі, Болгарії, Угорщини, Югославії, Українським вільним університетом у Мюнхені, а також університетами міст Європи та США.

У 1998 році вчені Інституту брали участь у роботі 108 науково-теоретичних та науково-практичних конференцій, нарад, читань і т. ін., організували 6 художніх виставок, працювали на 7 фестивалів мистецтв, що відбувались в Україні, Росії, Німеччині, Польщі, Греції, Філіппінах та інших країнах світу.

Важливою ділянкою роботи співробітників є членство в спеціалізованих радах по захисту дисертацій, опонування на захистах докторських та кандидатських дисертацій, участь у діяльності Спілки художників України, Спілки народних майстрів України, Спілки композиторів України, Спілки кінематографістів України, Спілки театральних діячів України, Малої академії наук та дитячої академії мистецтв України. Прикро лише, що основною умовою забезпечення всього цього є, як і раніше, ентузіазм та почуття відповідальності науковців.

Минулого року побачили світ ряд праць співробітників Інституту. Серед них такі:

Скрипник Г. А. Українське етнографічне музейництво в 20 – 90-ті роки ХХ ст. – К., 1998. – 10 д. а.

Загайкевич М., Кошуба О., Пилипчук Р., Федорук О. Українсько-польські мистецькі взаємини ХХ ст. – Львів – Київ, 1998. – 5 д. а.

Капельгородська Н. М., Синько О. Р. “Ярослав Мудрий” Івана Кавалерідзе. – К., 1998. – 5 д. а.

Кара-Васильєва Т. В. Український ким. – К., 1998. – 3,5 д. а.

Степовик Д. В. Релігії, культури і секти світу. Посібник з релігієзнавства і сектознавства. Видання 3-є. – Івано-Франківськ, 1998. – 15 д. а.

Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. – К., 1998. – 27,5 д. а.

Юдкін-Ріпун І. М. Короткий навчальний довідник з романо-германської етимології. – К., 1998. – 8 д. а.

Степовик Д. В. Історія християнського мистецтва. Програма курсу. – Івано-Франківськ, 1998. – 26 с.

Степовик Д. В. Візантологія. Програма курсу. – Івано-Франківськ, 1998. – 26 с.

Кошуба О. Д. Первые авангардные выставки в Киеве (1908–1914). – К., 1998. – 2,8 д. а.

Черничко І. В. Трансформація сфери культури. Українська національна театральна культура: стан, статус, інфраструктура, модернізація. – К., 1998. – 7,2 д. а.

Черничко І. В. Культура і держава. Тенденції, проблеми та перспективи розвитку взаємовідносин владних і театральних мистецьких структур в Україні. – К., 1998. – № 3, 1 д. а.

Гнат Танцюра. Весілля в селі Зятківцях. (Упорядкування, передмова, примітки: Дмитренко М. К., Єфремова Л. О.). – К., 1998. – 400 с.

Олександр Кошиць. Листи до друга. (Автор-упорядник Л. Пархоменко). – К., 1998. – 190 с.

Українська народна прозова творчість. Видання 2-е. (Упорядкування Бріциної О. Ю., Довженок Г. В., Мишанича С. В.). — К., 1998. — 460 с.

Клименко О. О. Виставка витинанок Зінаїди Косицької. Буклет. — 1998.

Окрім того, опубліковано 203 статті, проведено 4 тематичних цикли теле- і радіопередач, прочитано ряд лекційних курсів у вузах та наукових закладах України та інших держав (Росії, Німеччини, Польщі, Угорщини, Болгарії, Югославії), значну кількість окремих лекцій.

Важливою ділянкою видавничої та науково-організаційної роботи Інституту є забезпечення виходу журналу "Народна творчість та етнографія" (головний редактор Костюк О. Г.), якому належить важлива роль у організації та проведенні народознавчих досліджень в Україні. В журналі постійно друкуються статті з актуальних проблем фольклористики та етнології. На сторінках журналу виносяться інформація про науково-організаційні заходи в Україні, Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, Українській асоціації етнологів. Журнал надає свої сторінки вченим-українознавцям, що працюють за межами України.

Український фольклорно-етнографічний центр, що діє при Інституті, продовжував видання газети народознавчого спрямування "Жива вода" (редактор Чередниченко Д. С.). Видано 12 чисел газети, на шпальтах якої було вміщено чимало інформації про новини й здобутки в галузі фольклорно-етнографічних досліджень. Співробітник Інституту

Дмитренко М. К. продовжив видання газети "Народознавство" та "Бібліотеку "Народознавства"" при ній.

Фінансові можливості Інституту суттєво вплинули на експедиційну роботу. Однак все-таки вдалось здійснити 5 експедицій до різних регіонів України для роботи над плановою темою "Екологія національної культури".

У 1998 році Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського зберіг науковий потенціал, не звузив напрямки та обсяги наукових досліджень. На жаль, відсутність будь-яких інших статей фінансування, окрім зарплати (до того ж у неповному обсязі), спричинило поглиблення дії негативних факторів, вплив яких уже спостерігається, та основні наслідки ще попереду. Мова йде насамперед про стан наукової бібліотеки Інституту, яка змогла поповнитись лише 91 закупленою книгою та помітно скоротила передплату газет та наукової періодики. Зведення до мінімуму експедиційних досліджень вкрай негативно позначається на джерельній базі народознавчих студій, а також супроводжується безповоротною втратою для науки фольклорної спадщини, матеріальної та духовної традиційної культури. Рівень фінансування призвів до майже цілковитого призупинення видавничої діяльності Інституту. Щоб виправити таке становище, необхідні результативні дії Президії НАН України та уряду України, спрямовані насамперед на забезпечення належного фінансування всіх напрямків діяльності Інституту та інших інститутів Відділення ЛММ.

Ірина Славська

КОНФЕРЕНЦІЯ НАРОДОЗНАВЦІВ У ДРОГОБИЧІ

29—31 жовтня 1998 року в Дрогобичі відбулася Міжнародна наукова конференція "Етнос. Культура. Нація", присвячена актуальним проблемам українознавства. Організаторами цього форуму стали Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Інститут народознавства НАН України та кафедра українознавства Дрогобицького державного педагогічного університету ім. Івана Франка. На запрошення до участі у конференції відгукнулися провідні дослідники народної творчості, етнографи, лінгвісти, літературо- та мистецтвознавці з бага-

тьох навчальних та науково-дослідних закладів України, молоді науковці, аматори. У засіданнях взяли участь такі авторитетні вчені, як доктор історичних наук, професор С. В. Павлюк, доктор історичних наук, професор Ю. Г. Гошко, доктор мистецтвознавства І. М. Юдкін-Ріпун. Майже сім десятків українознавців зібралися в Дрогобицькому педуніверситеті, щоб виступити з доповідями і повідомленнями, взяти участь у дискусіях і просто поспілкуватися.

Вступним словом конференцію відкрив проректор з наукової роботи ДДПУ В. П. Яцишин. Він подякував присутнім за участь у